

VÝZNAM INTRASTATU V INTRAKOMUNITÁRNÍM OBCHODU EVROPSKÉ UNIE

R. Presová, O. Tvrdoň, A. Živělová

Došlo: 11. března 2008

Abstract

PRESOVÁ, R., TVRDOŇ, O., ŽIVĚLOVÁ, A.: *Importance of intrastat in EU intra-Community trade*. Acta univ. agric. et silvic. Mendel. Brun., 2008, LVI, No. 3, pp. 175–186

The paper deals with the importance of Intrastat and Eurostat for mutual trade with goods between EU countries and third countries. It informs about the importance of statistical data for all legal forms of trade companies, multinational companies, public administration institutions and service businesses. It points out that accepting the Czech Republic as a member of EU changed the use of terminology in foreign trade. For goods transactions between EU member states the terms sending and receiving are used, whereas the traditional terminology export – import is used for foreign trade with the third countries.

Paper describes legal regulations including the instructions for statistical data records, specifically the Directive of the European parliament and Council No. 638/2004, appended by the Commission directive No. 1980/2004 and Public notice of the Czech statistical office from 18th May, 2005. Based on the retrospective view it shows the development of legal regulation and the importance of quoted directive for determining and recording statistical data. It notifies that statistical data are necessary for recognition of the course of integration of the internal market, formation of agricultural policy and adopting anti-dumping measures. Paper acquaints with organisation of statistics within the European Union. It also notifies that statistical system includes also the countries of Iceland, Norway, and Liechtenstein.

Results of foreign trade in 2007 show the involvement of the Czech Republic in mutual trade with the EU countries, to which 85.22 % of the total value of exported goods was sent, which represents the amount of CZK 194 056 per inhabitant of the Czech Republic. In the same year, goods of the total share of 69.90 % was received from the EU countries, which represents the amount of CZK 162 021 per inhabitant. Our most important trade partner is Germany, with which we have reached the turnover of CZK 1 429 986. According to the goods nomenclature, the highest share was exported in the case of motor vehicles (18.25 %), and machines and equipment (11.90 %).

Calculation was done using the method of vertical and horizontal analysis. Authors got to the conclusion, that the use of these methods only is insufficient for evaluation of the mutual trade relations' dynamics. Total values have to be recalculated to a comparable indicator, which is one inhabitant of a particular country.

intra-community trade, export, import, statistical value, international trade, legal regulations

Význam statistických údajů v moderních hospodářských systémech neustále vzrůstá. Pozorujeme, že statistika¹ prostupuje všemi oblastmi společenského života, právními formami národních a nadnárodních obchodních společností, výrobních podniků a podniků služeb, veřejnoprávních institucí i jednotlivých rodin. Bez statistických údajů se neobejdou ani jednotlivci. Všechny subjekty ve své rozhodovací praxi vycházejí ze zjištěných statistických skutečností zpracovaných z primárních a sekundárních údajů, aby na jejich základě mohly přijímat rozhodnutí adekvátní významu času, předmětu, místu a plnění.

Přijetím České republiky za řádného člena EU nastaly zásadní změny v terminologii zahraničního obchodu a vykazování pohybu zboží v intrakomunitárním prostoru Evropské unie². Pro transfer zboží³ mezi členskými státy se nepoužívá název zahraniční obchod, ale pouze odeslání a přijetí zboží⁴, což je zcela nový termín proti dříve používanému pojmu export, import. Tím se oddělily zbožové transakce od transakcí s třetími zeměmi, pro které se nadále používá termín zahraniční obchod a jeho charakteristické ukazatele export, import. Z důvodu oddělených obchodních transakcí se zahraničím se v EU vytvořily dva statistické systémy:

1. INTRASTAT, sledující pohyb zboží v intrakomunitárním prostoru Unie,
2. EXTRASTAT, evidující pohyb zboží se třetími zeměmi, tedy vývoz a dovoz v původním smyslu slova.

Výrazem vývoz se obecně rozumí hodnota zboží vyvezeného do zahraničí, které přestoupilo státní hranici za účelem jeho trvalého nebo dočasného ponechání v zahraničí. Tím se hodnota celkového vývozu skládá ze dvou částí: z hodnoty odeslaného zboží do států EU a exportovaného zboží do třetích zemí. Dovoz vyjadřuje hodnotu zboží přijatého ze států Evropské unie a importovaného zboží ze třetích zemí, které přestoupilo státní hranici za účelem jeho trvalého nebo dočasného ponechání v tuzemsku. Spojením těchto dvou parciálních pohledů získáme údaje pro výpočet obchodní bilance. Činnost statistických systémů se řídí principy spolehlivosti, nestrannosti, objektivnosti, nákladové efektivnosti, statistické transparentnosti a důvěrnosti statistických údajů, subsidiarity, proporcionality a vědecké nezávislosti. Nařízení Rady 322/97 ukládá, že statistické programy Společenství nesmí být vytyčovány na období ne delší pěti let.

-
- 1 „Statistiku lze chápat nejméně ve třech pojetích. Jednak jako číselné údaje o hromadných jevech, dále jako praktickou činnost spočívající ve sběru, zpracování a vyhodnocování statistických údajů a konečně jako teoretickou disciplínu, která se zabývá metodami sloužícími k popisu odhalování zákonitostí při působení podstatných, relativně stálých činitelů na hromadné jevy“.
Pramen: HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J., 2002: *Statistika pro ekonomy*, 2. dopl. vyd. Praha: Grada Publishing. 415 s.
„Statistika je činnost spočívající ve zjišťování, shromažďování, zpracování a především prezentaci určitého faktografického materiálu, který v číselné nebo v grafické podobě dokumentuje průběh a výsledky určitého děje, v určitém prostoru a v určitém čase“.
Pramen: MINÁŘÍK, B., 2000: *Statistika I*, Brno: MZLU. 98 s.
 - 2 Prohlubující se proces globalizace umožňuje zakládat pobočky mateřských podniků v zahraničních teritoriích a tím rozšiřovat kooperační vztahy mezi nimi. Umožňuje realizovat aktivní a pasivní zušlechťovací styk. „Pro kooperaci v rámci národohospodářských odvětví se používá název intraodvětvový obchod, který se zvyšuje s vyspělostí obchodujících ekonomik, kdy jsou směňovány podobné finální komodity (horizontální a vertikální intraodvětvový obchod). Při zapojení do národního produkčního řetězce jsou v rámci stejného odvětví směňovány produkty v různých fázích výroby (intermediate trade)“.
Pramen: KADERÁBKOVÁ, A., 2007: *Politická ekonomie – technologická náročnost a zahraniční investice v konkurenční výhodě ČR*, č. 3. VŠE Praha: Economia. s. 362.
 - 3 „Zbožím se rozumí veškerý movitý majetek včetně elektrického proudu“. Nařízení Komise (ES) č. 1915/2005, kterým se mění Nařízení (ES) 1982/2004, pokud jde o zjednodušení zaznamenávání množství a údajů o zvláštních pohybech zboží v článku 23 Elektrická energie a plyn. Upřesňuje, že do statistiky zboží se rovněž zařazuje zemní plyn.
Pramen: *Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 638/2004 o statistice Společenství obchodu se zbožím mezi členskými státy a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 3330/91* [on-line]. [cit. 29. 2. 2008]. Dostupné na <http://zippus.cz/files/6382004_041210.pdf>.
 - 4 V článku 3 odst. 1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 638/2004 ze dne 31. března 2004 o statistice Společenství obchodu se zbožím mezi členskými státy a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 3330/91 se uvádí: „Statistiky obchodu se zbožím mezi členskými státy se zabývají odesláním a přijetím zboží“. Do odeslání se zahrnuje zboží opouštějící členský stát odesláním a je určeno do jiného členského státu, přijetí zboží se vztahuje na zboží vstupující na území členského státu přijetím, odeslaného z jiného členského státu.

Právní podstata vykazování statistických údajů

Pro statistiku obchodu⁵ bylo významné Nařízení Rady (EHS) číslo 3330/91 ze dne 7. listopadu 1991, o statistice obchodu se zbožím mezi členskými státy společenství. Nařízení Komise (ES) č. 3590/92 z 11. prosince 1992 se vztahovalo na nosiče statistických informací pro statistiku obchodu mezi členskými státy. Ve snaze zjednodušit a přitom zachovat dostatečnou vypovídací schopnost statistických údajů byl právní předpis dvakrát novelizován. Nejprve Nařízením Rady (ES) č. 322/97 ze dne 17. února 1997 o statistice Společenství a Nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1182/1999 ze dne 10. května 1999. Rozhodnutí Rady 1999/468/ES ze dne 28. června 1999 vymezuje postupy pro výkon prováděcích pravomocí svěřených Komisi.

Současné právně účinné Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) číslo 638/2004 ze dne 31. března 2004 upravuje pravidla týkající se „sestavování statistik o obchodu se zbožím mezi členskými státy tak, aby tyto statistiky byly srozumitelnější pro společnosti odpovědné za poskytování údajů pro vnitrostátní subjekty zabývající se sběrem údajů a pro uživatele“⁶. Význam Nařízení je třeba spatřovat především v tom, že:

- a) klade důraz na zjednodušení sběru dat a snížení náročnosti na sběr, zpracování a vykazování statistických dat, zejména v malých a středních podnicích,

- b) zdůrazňuje nutnost úzkého propojení mezi statistikou obchodu se zbožím a daňovými náležitostmi, se záměrem zvýšit kvalitu kontrol shromážděných údajů,
- c) předpokládá dosáhnout vysokou průhlednost sledovaných ukazatelů a tím objektivizovat výsledky získané hodnocením obchodu se zbožím na úrovni celého Společenství,
- d) zdůrazňuje, že „dostatečně podrobné statistické informace jsou stále potřebné pro účely politik Společenství vztahujících se k rozvoji vnitřního trhu a pro podniky ve Společenství při analýze svých trhů“⁷,
- e) umožňuje členským státům soustředit informace odpovídající a vyhovující „jejich konkrétním potřebám“⁸,
- f) potvrzuje, že systém zavedených prahových hodnot, čímž se rozumí horní mez částek odeslaného nebo přijatého zboží, do které podniky nemusí zpracovávat statistické výkazy, „by měl zůstat zachován“⁹, ale ve zjednodušené podobě a tím pružně reagovat na požadavky uživatelů,
- g) uvádí, že pro zjednodušení systému Intrastat si členské státy každý rok stanoví „prahy vyjádřené v ročních hodnotách obchodu v rámci Společenství, pod nimiž jsou strany osvobozeny od povinnosti poskytovat informace v rámci systému Intrastat“¹⁰.

Nařízením č. 638/2004 zavádí pojmy „zboží Společenství“, „zboží v prostém oběhu mezi členskými státy“, „zvláštní zboží“, „členský stát odeslaní“

5 Historie statistiky Evropských společenství sahá do roku 1951, kdy v Paříži byla podepsána Smlouva o založení Evropského společenství uhlí a oceli. V článku 46 Spolupráce, šetření a zkoumání se v odst. 1 ukládá Komisi: „soustavně sledovat vývoj trhů a tendence vývoje cen. V odstavci 5 pak shromažďovat informace potřebné k hodnocení možností zlepšování životních a pracovních podmínek dělnictva v průmyslových odvětvích, jimž se zabývá, a k odstraňování nebezpečí, které tyto životní podmínky ohrožují. Na základě čl. 47 Informace, pokuty, náhrada škody Komise může shromažďovat informace potřebné k plnění jejich úkolů. Může provádět potřebná ověřování. Komise je povinna neprozrazovat informace, které podle své povahy jsou chráněny obchodním tajemstvím, zejména údaje vztahující se k podnikům a týkající se jejich obchodních styků nebo složek jejich výrobních cen. S touto výhradou bude Komise zveřejňovat údaje, které by mohly být užitečné pro vlády nebo kterékoli jiné zúčastněné.

Komise může podnikům, které by se vyhýbaly povinností vyplývajícím pro ně z rozhodnutí učiněných k provedení ustanovení tohoto článku nebo které by vědomě podaly nesprávné informace, ukládat pokuty v maximální výši jednoho procenta ročního obrátu a pořádkové tresty v maximální výši pět procent průměrného denního obrátu za každý den prodlení. Každé porušení obchodního tajemství Komisí může být podle článku 40 předmětem řízení o náhradu škody před soudním dvorem.

K dalšímu rozvoji statistiky došlo po ratifikaci Smlouvy o založení EHS. V roce 1959 bylo vydáno rozhodnutí o zřízení „Statistical Office of the European Communities (SOEC). Název se používá dodnes, avšak zkratka byla v roce 1973 změněna na Eurostat.“ Úřad má sídlo v Lucemburku.

Pramen: *Mezinárodní statistické instituce a orgány* [on-line]. ČSÚ, [cit. 29. 2. 2008]. Dostupné na <www.czso.cz/csu 2007>. Pramen: *Euroskop* [on-line]. [cit. 29. 2. 2008]. Dostupné na <http://www.euroskop.cz/admin/gallery/30/dcc6092c3cae>.

6 Citovaný pramen s. 1.

7 Pramen: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 638/2004 ze dne 31. března 2004, o statistice Společenství obchodu se zbožím mezi členskými státy a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 3390/91, odst. 2 preambule, s. 1.

8 Pramen: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 638/2004 ze dne 31. března 2004, o statistice Společenství obchodu se zbožím mezi členskými státy a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 3390/91, odst. 2 preambule, s. 1.

9 Pramen: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 638/2004 ze dne 31. března 2004, o statistice Společenství obchodu se zbožím mezi členskými státy a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 3390/91, odst. 4 preambule, s. 1.

10 Pramen: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 638/2004 ze dne 31. března 2004, o statistice Společenství obchodu se zbožím mezi členskými státy a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 3390/91, čl. 10, odst. 1, s. 7.

a „členský stát přijetí“. „Zbožím Společenství“ se rozumí:

- zboží získané na celním území Společenství, aniž k nim bylo přidáno zboží ze třetích zemí nebo z území, která nejsou součástí celního území,
- zboží ze třetích zemí nebo z území, která nejsou součástí celního území Společenství, nebo zboží propuštěné do volného oběhu ve členském státě.

„Zboží v prostém oběhu mezi členskými státy“ je zboží odeslané z jednoho členského státu do druhého členského státu, pohybující se po cestě do členského státu určené přímo přes jiný členský stát nebo které se zastaví z důvodů souvisejících pouze s přepravou zboží.

„Zazvláštní zboží“ se považuje takové zboží, „které svou povahou vyžaduje přijetí zvláštních ustanovení, zejména technické plodiny, lodě a letadla, produkty získané z moře, zboží dodávané na lodě a do letadel, časově rozložené zásilky, vojenské zboží, zboží určené pro zařízení na volném moři, nebo z nich pocházející, kosmické lodě, části motorových vozidel nebo letadel a odpadové produkty“¹¹.

„Členský stát odeslání“ je definován „vymezeným svým statistickým¹² územím, z něhož bylo zboží odesláno do místa určené v jiném členském státě“, „členský stát přijetí“, je rovněž vymezen „svým statistickým územím, v němž je přijímáno zboží z jiného členského státu“¹³.

Z dalších právních předpisů je třeba upozornit na Nařízení Komise (ES) č. 1182/2004 ze dne 18. listopadu 2004, které vymezuje dobu rozhodnou pro zahrnutí zboží do obchodní statistiky. Uvádí se v něm, že vazba mezi informacemi souvisejícími s daní z přidané hodnoty s výkazy pro Intrastat musí zůstat zachována za účelem kontroly kvality shromážděných informací. Nařízení Komise (ES) č. 1915/2005 ze dne 24. listopadu 2005 mění Nařízení č. 1182/2004 především ve zjednodušení sběru údajů, získání větší přesnosti a některých zvláštních zbožových transakcí, jakož i upřesnění množství obchodovaného zboží. Příručka pro Intrastat CZ 2008 obsahuje praktický návod vyplnění příslušných statistických údajů o odeslaném a přijatém zboží.

Význam statistických údajů

Statistické údaje Intrastat a Extrastat mají zásadní význam pro evropské hospodářské a obchodní poli-

tiky, pro analýzu vývoje trhů a cen jednotlivých obchodovaných komodit prodávaných na těchto trzích. Na úrovni národního hospodářství umožňují každému státu sestavovat měsíční statistiky zahraničního obchodu vyjádřené v celkové částce a množství, doplněné o bližší údaje o členském státě, který záznam poskytl, o partnerské zemi, o komoditě podle kombinované nomenklatury¹⁴, o způsobu dopravy a o zařídování zboží podle celního sazebníku. Statistika umožňuje využívat údaje pro analytickou a prognostickou činnost za celé hospodářství jednotlivých států, regionů i jednotlivých podniků.

Evropská Komise zpracované statistické studie využívá k poznání integrace vnitřního trhu, pro tvorbu zemědělské a obchodní politiky, pro přijímání antidumpingových opatření a pro uzavírání mezinárodních dohod. Pro Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR jsou nezbytné k usměrňování hospodářské politiky a konkurenceschopnosti na zahraničních trzích. Statistické údaje jsou významné pro Českou národní banku k sestavování obchodní a platební bilance. Mezinárodní organizace je využívají pro vyhodnocení hospodářské situace určité země, Český statistický úřad pro sestavování národních účtů a poskytování informací. Publikované údaje využívají české zastupitelské úřady, profesní svazy a ostatní úřady státní správy.

Pro podniky má statistika význam v tom, že umožňuje poznat jejich podíl na trhu, sledovat rozsah prodaných výrobků, komparovat jednotkovou cenu, objevovat nové a prodejní možnosti na zahraničních trzích.

Charakteristiky statistických údajů

Pro potřeby statistického vykazování je třeba definovat rozhodující statistické pojmy, aby se získaly relevantní údaje. Z hlediska uzavírání kontraktů to je především množství a hodnota zboží. Nařízení č. 638/2004 v příloze vymezující definice statistických údajů umožňuje:

1. Množství zboží vyjádřit dvěma způsoby:
 - a) čistou hmotností, čímž se rozumí skutečná hmotnost bez všech obalů,
 - b) pomocí doplňkových jednotek, což mohou být další jednotky vykazující jiné množství, než je čistá hmotnost.

11 Pramen: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 638/2004 ze dne 31. března 2004, o statistice Společenství obchodu se zbožím mezi členskými státy a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 3390/91, čl. 2, písm. b), s. 2.

12 „Statistickým územím Společenství“ se rozumí celní území Společenství, jak je stanoveno v celním Kodexu včetně ostrova Heligoland na území Spolkové republiky Německo.

Pramen: Nařízení Evropského parlamentu a Rady o statistice Společenství týkající se zahraničního obchodu se třetími zeměmi a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1172/95.

13 Pramen: Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 638/2004 ze dne 31. března 2004, o statistice Společenství obchodu se zbožím mezi členskými státy a o zrušení nařízení, čl. 2, písm. e), f), s. 3.

14 Kombinovaná nomenklatura je zbožová klasifikace EU používaná v České republice. Rozšiřuje harmonizovaný systém. Poskytuje vyšší stupeň podrobnosti pro klasifikaci zboží než harmonizovaný systém. Položky Kombinované nomenklatury jsou označeny osmimístným numerickým kódem.

Příručka pro Intrastat CZ 2008 vydaná Českým statistickým úřadem a generálním ředitelstvím cel v lednu 2008 k tomuto problému na straně 26 uvádí:

„Vlastní hmotnost odeslaného zboží se zaokrouhluje na celé kilogramy. Hmotnost menší než 1 kg se zaokrouhluje směrem nahoru na 1 kg. Hmotnost vyšší než 1 kg se zaokrouhluje tak, že se desetinná místa pod 0,5 kg zaokrouhlí směrem dolů a desetinná místa od 0,5 kg směrem nahoru. Vlastní zboží je jeho hmotnost bez jakýchkoli obalů. Čistá hmotnost je vlastní hmotnost zboží s komerčním obalem nebo komerčními obaly, které zboží přímo chrání.“

Nařízení Komise (ES) č. 1915/2005 ze dne 24. listopadu 2005, kterým se mění nařízení (ES) č. 1982/2004, pokud jde o zjednodušení zaznamenávání množství a údajů o zvláštních pohybech zboží k problematice množství zboží, uvádí:

- Vlastní hmotnost se uvádí v kilogramech. Pokud je uvedena doplňková jednotka, nemusí být uvedení vlastní hmotnosti pro strany odpovědné za poskytování údajů povinné.
- Doplňkové jednotky musí být uvedeny v souladu s informacemi stanovenými v kombinované nomenklatuře stanovené nařízením Rady (EHS) č. 2658/87 u příslušných položek, jejichž seznam je zveřejněn v části I „Předběžná ustanovení“ uvedeného nařízení.

2. Hodnotu zboží lze rovněž vyjádřit dvěma způsoby:

- a) zdanitelnou částkou, což je hodnota používaná pro daňové účely,
- b) statistickou hodnotou, kterou se rozumí hodnota vypočítaná na vnitrostátní hranici členského státu. Tato hodnota zahrnuje pouze vynaložené vedlejší náklady (doprave a pojištění). V případě odeslání se používá zkratka FOB (free on board), v případě přijetí CIF (cost, insurance, freight)¹⁵.

Organizace statistiky v Evropské unii

Od prvních dnů Společenství sejevila potřeba používat ke kvalitnímu rozhodování o komunitárních politikách, plánování finančních prostředků a implementaci do národních politik spolehlivé a komparativní statistické údaje. Proto se postupně začal vytvářet Evropský statistický systém (ESS), jehož cílem bylo a je poskytování srovnatelných statistik na úrovni celého Společenství. Evropský statistický systém tvoří Eurostat, Statistický systém EU jednotlivých států Společenství a další instituce zpracovávající úřední statistiku v jednotlivých zemích Unie. Do systému jsou dále začleněny statistiky Islandu, Norska a Lichtenštejnska. Jednotlivé země sbírají a zpracovávají data, vytvářejí statistiku pro vlastní potřebu

i pro účely celé Unie. Evropský statistický systém představuje síť, v níž Eurostat řídí harmonizaci statistiky v těsné součinnosti s národními statistickými orgány. Statistický úřad koordinuje svou činnost s mezinárodními organizacemi, především OSN, Mezinárodním měnovým fondem, WTO, OECD a dalšími.

Zapojení ČR do statistiky Společenství

Česká republika vyvíjí soustavnou spolupráci s Evropským statistickým úřadem na základě právních dokumentů Rady a Evropského Parlamentu, prováděcích pokynů Komise a gentleman's agreements. V návaznosti na Kodex evropské statistiky dodržuje principy upravující fungování Státní statistické služby. Českou republiku v Eurostatu zastupuje předseda Českého statistického úřadu, odborní pracovníci Českého statistického úřadu jsou členy expertních výborů a komitologických výborů. Výsledky jsou publikovány v elektronické a písemné podobě.

CÍL, MATERIÁL A METODY

Cílem příspěvku, jako jednoho z výstupů výzkumného záměru, id. kód VZ: 6215648904 *tematického okruhu 03; Vývoj vztahů obchodní sféry v souvislosti se změnami životního stylu kupního chování obyvatelstva a změnami podnikového prostředí v procesech integrace a globalizace*, je přiblížit význam a podstatu sběru statistických údajů o intrakomunitárním obchodě EU a zahraničním obchodu ČR, podle států Unie a zbožívých položek. Na údajích zpracovaných podle jednotlivých zemí Unie v roce 2007 vyjádřených v absolutních hodnotách i srovnatelných ukazatelích v přepočtu na jednoho obyvatele ukázat na diferenciaci obchodu mezi členskými státy. Dílčím cílem je komparace výsledků vývozu jednotlivých položek s vyčíslením podílu odeslání do zemí EU.

K napsání příspěvku byly použity především právní předpisy EU, informace Českého statistického úřadu zveřejněné na internetu. Číselné údaje jsou převzaty z publikovaných údajů ČSÚ na webových stránkách. Dalším materiálem jsou literární zdroje uváděné v jednotlivých částech textu a seznamu použité literatury.

Z metod je použita metoda komparace, analýzy, dedukce a shrnutí pomocí syntézy. Z matematicko-statistických metod je použita vertikální a horizontální analýza, metoda indexní, umožňující zjistit úroveň zkoumaných jevů ČR a států Unie.

VÝSLEDKY A DISKUSE

Zahraněční obchod České republiky vykázal v roce 2007 nejlepší výsledky od vzniku samostat-

15 FOB se používá pro vývoz (odeslání zboží), zahrnuje vlastní hodnotu zboží a přímé obchodní náklady spojené s dopravou zboží na hranice ČR a pojištění u dovozu (přijetí) zboží. Vyjadřuje hodnotu zboží, do něhož se nezahrnují přímé obchodní náklady související s dopravou od hranic odesílajícího státu. CIF u dovozu představuje vlastní hodnotu zboží a zahraniční přímé obchodní náklady spojené s dopravou a pojištěním na hranice ČR.

ného státu. Hodnota vývozu na jednoho obyvatele dosáhla 239 427 Kč, přičemž do zemí EU bylo odesláno zboží za 194 056 Kč (index 81,05 %). V témže roce bylo do České republiky přijato zboží v přepočtu na obyvatele za 231 786 Kč (index 96,80 % celkového vývozu). Z Evropské unie jsme v přepočtu na jednoho obyvatele ČR přijali 69,90 % hodnoty zboží, což v porovnání s odesláním je méně o 11,15 %. Rozdíl způsobuje dovoz produktů těžebního průmyslu ze třetích zemí a některé druhy zboží lehkého průmyslu, zejména textilu a obuvi z Číny, elektroniky z Japonska. Celkový přehled o obchodu obsahuje tab. č. I.

Bilance zahraničního obchodu skončila v roce 2007 přebytkem 86,1 mil. Kč. Celkové krytí dovozu vývozem vyjadřuje index 103,6 %. Přebytek obchodní bilance se teritoriálně, v porovnání s rokem 2006, zvýšil především se státy Evropské unie o 71,7 mil. Kč. Celkový přehled o obratu se státy EU obsahuje tab. č. II. K podílu odeslání vyjádřeného procenty na obratu je třeba upozornit na vyrovnaný podíl s naším nejvýznamnějším obchodním partnerem Spolkovou republikou Německo, jakož i dalšími státy: Slovenskem, Polskem, Itálií, Francií, Maďarskem, Rakouskem, Španělskem a Velkou Británií. S těmito zeměmi podíl odeslání převyšuje přijetí.

Naším nejvýznamnějším obchodním partnerem byla v roce 2007 Spolková republika Německo. Na její trhy jsme odeslali 38,29 % celkového odeslaného zboží do EU a přijali 39,96 %. Významným obchod-

ním partnerem je Slovensko s 10,95 % odesláním a 7,63 % přijetím, Polsko 7,42 % odesláním, 8,19 % přijetím, Velká Británie 6,18 % odesláním, 3,13 % přijetím. Neméně významná je Itálie. Francie vykázala vyrovnaný podíl jak u odeslání, tak u přijetí. Do Nizozemska méně odesíláme, než přijímáme.

Vzhledem k rozdílné ekonomické síle jednotlivých zemí jsme údaje o odeslání a přijetí přepočítali na společný ukazatel jednoho obyvatele (tab. č. III). Zjišťujeme, že největší hodnota českého zboží v přepočtu na obyvatele příslušného státu byla odeslána na Slovensko (39 751 Kč). Pozoruhodné je Německo s 9 273 Kč, Slovinsko 9 713 Kč, Maďarsko 7 692 Kč, Belgie 6 720 Kč a další země. Spolkovou republiku Německo, Francii, Itálii, Polsko, Slovensko, Nizozemsko, Španělsko a Belgii můžeme označit za naše významné obchodní partnery. Na odeslaném zboží se státy EU podílejí 80,24 %, na přijatém zboží činí podíl států EU 80,14 %. Přepočet na jednoho obyvatele České republiky ukazuje, že hodnota odeslaného zboží do SRN představovala částku 7 418 Kč, ale přijetí na každého českého občana 64 650 Kč. Následuje Slovensko, Polsko, Itálie, Francie, Maďarsko, Slovensko. Poměrový ukazatel vypočítaný jako podíl přijetí na odeslání v % není pro nás příznivý s Rakouskem, Irskem, Lucemburskem, Nizozemskem i Maltou. V těchto teritoriích bude třeba hledat další možnosti uplatnění našeho zboží na tamních trzích a tím celkové zlepšení výsledku tohoto poměrového ukazatele.

I: Celkové údaje o zahraničním obchodě

Ukazatel		Měrná jednotka	2007
Vývoz	celkem	tis. Kč	2 466 096 000
		na obyvatele Kč	239 427
z toho odeslání:	EU	tis. Kč	2 101 680 905
		%	85,22
		na obyvatele EU	4 309
		na obyvatele ČR	194 056
Dovoz	celkem	tis. Kč	2 387 395 848
		na obyvatele Kč	231 786
z toho přijetí:	EU	tis. Kč	1 668 819 418
		%	69,90
		na obyvatele EU	3 422
		na obyvatele ČR	162 021

Zdroj: www.czso.cz, propočty autorů

Z údajů tab. č. IV přibližující vývoz jednotlivých zbožových položek v roce 2006 a 2007 je zřejmé, jak významný podíl na našem vývozu mají motorová vozidla, stroje a zařízení, elektrické stroje a další zbožové položky. Významný je nárůst prodaných produktů v zemích EU u dopravních prostředků,

kancelářských strojů a zařízení, dřeva, produktů zemědělství a myslivosti. Nárůst tabákových výrobků představuje index 201,93 %, u ropy a zemního plynu došlo ke zvýšení o 83,22 %.

Výsledky vypočítané metodou vertikální analýzy ukazují, že větší pozornost bude třeba věnovat vý-

vozu služeb v oblasti výpočetní techniky, u níž došlo v roce 2007 ke snížení o 427 mil. Kč. Jednotliví ukazatelé intrakomunitárního obchodu jsou obsaženi tab. č. V. Podle zjištěných údajů za leden až září 2007 došlo v intrakomunitárním obchodu se zeměmi EU téměř u všech zbožových položek ke zvýšení absolutních částek u odeslaného zboží. Celkem bylo na trzích EU prodáno více zboží za 217 729 mil. Kč (117,35 %). Největší podíl odeslaných produktů do

zemí EU byl u lesnických produktů, produktů vydavatelství, ropy a zemního plynu, oděvů a kožešin. Naopak nízký podíl jsme zaznamenali u zemědělských a lesnických produktů, elektrické energie a ostatních podnikatelských služeb. U těchto druhů komodit bude potřeba hledat možnosti zvýšeného odbytu v teritoriích Evropské unie a tím i zlepšení hodnotových výsledků měřených indexní metodou.

II: Obraty obchodu ČR se státy EU za roky 2006 a 2007

Země	2007		2006	
	Obrat v mil. Kč	Podíl exportu v % na obratu	Obrat v mil. Kč	Podíl exportu v % na obratu
Belgie	116 866 260	59,80	103 625 846	59,45
Bulharsko	13 151 313	77,49	10 815 251	78,24
Dánsko	40 326 315	54,08	37 591 826	54,52
Estonsko	4 900 506	81,93	4 054 454	81,32
Finsko	26 764 991	52,88	24 414 736	50,67
Francie	240 906 886	54,87	219 344 755	54,13
Irsko	24 751 152	33,77	20 944 948	43,23
Itálie	231 807 784	51,36	197 292 018	50,20
Kypr	1 280 064	70,55	1 149 560	67,32
Litva	11 759 473	75,79	9 295 722	76,55
Lotyšsko	6 289 245	88,95	5 332 590	89,22
Lucembursko	8 215 029	34,99	7 742 562	34,82
Maďarsko	144 621 591	53,19	115 180 288	55,72
Malta	1 003 650	47,96	842 673	36,28
Německo	1 429 986 537	53,43	1 284 395 291	53,33
Nizozemsko	177 849 244	47,89	162 384 949	50,53
Polsko	284 454 227	52,05	240 214 819	61,46
Portugalsko	15 171 121	56,42	13 257 652	58,24
Rakousko	204 863 500	56,10	188 028 854	70,92
Rumunsko	41 671 467	74,10	36 816 465	73,60
Řecko	12 689 960	73,41	12 596 485	61,53
Slovensko	345 857 961	63,21	293 308 468	50,19
Slovinsko	25 511 093	52,63	21 743 128	58,19
Španělsko	109 250 891	58,93	98 152 324	58,89
Švédsko	70 152 310	61,50	57 971 667	60,42
Velká Británie	175 551 656	70,25	157 832 827	65,00
Celkem	3 765 654 226	55,75	3 324 330 158	55,26

Zdroj: www.czso.cz, propočty autorů

III: Odeslání a přijetí zboží v přepočtu na obyvatele v roce 2007

Země	Odeslání				Přijetí				Podíl přijetí k odeslání na obyvatele ČR v %
	tis. Kč	%	přepočet na obyvatele v Kč		tis. Kč	%	přepočet na obyvatele ČR		
			státu EU	ČR			v Kč	v %	
Belgie	69 889 775	3,50	6 720	6 785	46 976 485	2,82	4 561	2,82	67,22
Bulharsko	10 191 029	0,51	1 377	989	2 960 284	0,18	287	0,18	29,02
Dánsko	21 809 039	1,09	3 965	2 117	18 517 276	1,11	1 798	1,11	84,93
Estonsko	4 014 897	0,20	2 868	390	885 609	0,05	86	0,05	22,05
Finsko	14 153 521	0,71	2 722	1 374	12 611 470	0,76	1 224	0,76	89,08
Francie	132 179 627	6,62	2 170	12 833	108 727 259	6,52	10 556	6,52	82,26
Irsko	8 357 281	0,42	2 038	811	16 393 871	0,98	1 592	0,98	196,30
Itálie	119 047 972	5,96	2 045	11 558	112 759 812	6,77	10 948	6,77	94,72
Kypr	903 103	0,05	1 129	88	376 961	0,02	37	0,02	42,05
Litva	8 912 402	0,45	2 476	865	2 847 071	0,17	276	0,17	31,91
Lotyšsko	5 594 199	0,28	2 432	542	695 046	0,04	67	0,04	12,36
Lucembursko	2 874 835	0,14	5 750	279	5 340 194	0,32	518	0,32	185,66
Maďarsko	76 922 297	3,85	7 692	7 468	67 699 294	4,06	6 573	4,06	88,02
Malta	481 395	0,02	1 203	47	522 255	0,03	51	0,03	108,51
Německo	764 091 866	38,29	9 273	74 184	665 894 671	39,96	64 650	39,96	87,15
Nizozemsko	85 167 543	4,27	5 162	8 269	92 681 701	5,56	8 998	5,56	108,82
Polsko	148 044 825	7,42	3 845	14 373	136 409 402	8,19	13 244	8,19	92,14
Portugalsko	8 559 964	0,43	808	831	6 611 157	0,40	642	0,40	77,26
Rakousko	11 492 989	0,58	1 402	1 116	89 933 610	5,40	8 731	5,40	782,35
Rumunsko	30 877 899	1,55	1 385	2 998	10 793 568	0,65	1 048	0,65	34,96
Řecko	9 315 187	0,47	871	904	3 374 773	0,20	328	0,20	36,28
Slovensko	218 628 120	10,95	39 751	21 226	127 229 841	7,63	12 352	7,63	58,19
Slovinsko	13 426 615	0,67	9 713	1 304	12 084 478	0,73	1 173	0,73	89,95
Španělsko	64 384 254	3,23	1 594	6 251	44 866 637	2,69	4 356	2,69	69,68
Švédsko	43 140 996	2,16	4 793	4 188	27 011 314	1,62	2 622	1,62	62,61
Velká Británie	123 316 278	6,18	2 035	11 972	52 235 378	3,13	5 071	3,13	42,36
Celkem v EU	1 995 777 908	100,00	4 181	193 765	1 666 439 417	100,00	161 790	100,00	83,50

Zdroj: www.czso.cz, propočty autorů

IV: Zahraniční obchod ČR podle SKP 2 za leden až září 2007

Položky	Vývoz 2007		Vývoz 2006		Rozdíl v mil. Kč	Index v %
	v mil. Kč	%	v mil. Kč	%		
Motorová vozidla (kromě motocyklů), přívěsy, návěsy	320 004	17,63	286 057	18,40	33 947	111,87
Stroje a zařízení	229 290	12,63	194 791	12,53	34 499	117,71
Elektrické stroje a zařízení	148 122	8,16	128 833	8,29	19 289	114,97
Kancelářské stroje a počítače	134 641	7,42	107 448	6,91	27 193	125,31
Základní kovy a hutní výrobky	120 949	6,66	101 025	6,50	19 924	119,72
Kovové konstr., kovoděl. výr. (ne stroje a zařízení)	113 251	6,24	98 578	6,34	14 673	114,88
Rádiová, televizní, spojová zařízení a přístroje	111 708	6,15	83 122	5,35	28 586	134,39
Chemické látky, přípravky, výrobky, chemická vlákna	99 758	5,49	88 565	5,70	11 193	112,64
Přezkované a plastové výrobky	89 318	4,92	75 512	4,86	13 806	118,28
Nábytek; výrobky zpracovatelského průmyslu	61 892	3,41	55 092	3,54	6 800	112,34
Ostatní nekovové minerální výrobky	52 169	2,87	47 909	3,08	4 260	108,89
Potravinářské výrobky a nápoje	50 913	2,80	43 424	2,79	7 489	117,25
Textilie a textilní výrobky	41 387	2,28	39 153	2,52	2 234	105,71
Vláknina, papír a výrobky z papíru	31 218	1,72	25 699	1,65	5 519	121,48
Ostatní dopravní prostředky a zařízení	29 519	1,63	21 003	1,35	8 516	140,55
Zdravot., přesné, optické a časoměrné přístroje	28 026	1,54	27 063	1,74	963	103,56
Dřevo upravené; dřev., kork., prout., slam. výr.; ne nábytek	25 487	1,40	21 052	1,35	4 435	121,07
Oděvy a kožeslany	20 297	1,12	17 367	1,12	2 930	116,87
Elektřina, plyn, tepelná energie vč. rozvodu	19 037	1,05	16 147	1,04	2 890	117,90
Vydavatelství, tisk a nahrané nosiče	17 412	0,96	14 877	0,96	2 535	117,04
Produkty zemědělství a myslivosti	17 071	0,94	12 201	0,78	4 870	139,91
Koks, rafinérské ropné výrobky a jaderná paliva	14 678	0,81	16 963	1,09	-2 285	86,53
Uhlí, lignit, rašelina	12 435	0,68	11 318	0,73	1 117	109,87
Usně, brašnářské a sedlářské výrobky, obuv	9 343	0,51	6 732	0,43	2 611	138,78
Produkty lesnictví a těžba dřeva	4 559	0,25	4 000	0,26	559	113,98
Rekreační, kulturní a sportovní činnosti	4 318	0,24	3 580	0,23	738	120,61
Tabákové výrobky	2 821	0,16	1 397	0,09	1 424	201,93
Ostatní nerostné suroviny	1 967	0,11	2 019	0,13	-52	97,42
Služby v oblasti výpočetní techniky	1 716	0,09	2 183	0,14	-467	78,61
Ropa, zemní plyn a bitumenní horniny	1 409	0,08	769	0,05	640	183,22
Ryby a ostatní produkty vodního prostředí	643	0,04	578	0,04	65	111,25
Ostatní podnikatelské služby	141	0,01	113	0,01	28	124,78
Rudy ostatních kovů	18	0,00	12	0,00	6	150,00
Celkem	1 815 517	100,00	1 554 582	100,00	260 935	116,78

Zdroj: www.czso.cz, propočty autorů

V: Intrakomunitární obchod ČR podle SKP2 za leden až září 2007

Položky	Odeslání 2007		Odeslání 2006		Rozdíl v mil. Kč	Index v % 07/06	Podíl EU na celkovém obchodu v %	
	mil. Kč	%	mil. Kč	%			2007	2006
Motorová vozidla (kromě motocyklů), přívěsy, návěsy	282 760	18,25	256 172	19,23	26 588	110,38	88,36	89,55
Stroje a zařízení j. n.	183 536	11,84	158 562	11,90	24 974	115,75	80,05	81,40
Elektrické stroje a zařízení j. n.	129 393	8,35	113 435	8,52	15 958	114,07	87,36	88,05
Kancelářské stroje a počítače	114 199	7,37	92 866	6,97	21 333	122,97	84,82	86,43
Základní kovy a hutní výrobky	105 745	6,82	86 837	6,52	18 908	121,77	87,43	85,96
Kovové konstr., kovoděl. výr. (ne stroje a zařízení)	101 794	6,57	87 755	6,59	14 039	116,00	89,88	89,02
Rádiová, televizní, spojová zařízení a přístroje	95 886	6,19	67 696	5,08	28 190	141,64	85,84	81,44
Chemické látky, přípravky, výrobky, chemická vlákna	81 170	5,24	72 035	5,41	9 135	112,68	81,37	81,34
Přezuv. a plastové výrobky	76 145	4,91	64 538	4,85	11 607	117,98	85,25	85,47
Nábytek; výrobky zpracovatelského průmyslu j.n.	52 083	3,36	49 075	3,68	3 008	106,13	84,15	89,08
Potravinářské výrobky a nápoje	45 560	2,94	38 304	2,88	7 256	118,94	87,33	79,95
Ostatní nekovové minerální výrobky	36 165	2,33	32 559	2,44	3 606	111,08	71,03	74,98
Textilie a textilní výrobky	36 144	2,33	33 753	2,53	2 391	107,08	87,33	86,21
Vláknina, papír a výrobky z papíru	26 119	1,69	21 292	1,60	4 827	122,67	83,67	82,85
Dřevo upravené; dřev., kork., prout., slam. výr.; ne nábytek	22 743	1,47	18 607	1,40	4 136	122,23	77,05	88,59
Zdravot., přesné, optické a časoměrné přístroje	22 600	1,46	22 484	1,69	116	100,52	80,64	83,08
Elektřina, plyn, tepelná energie vč. rozvodu	19 037	1,23	16 147	1,21	2 890	117,90	74,69	76,70
Oděvy a kožedělné	18 924	1,22	16 255	1,22	2 669	116,42	93,24	93,60
Ostatní dopravní prostředky a zařízení	17 669	1,14	13 632	1,02	4 037	129,61	92,81	84,42
Produkty zemědělství a myslivosti	16 060	1,04	10 698	0,80	5 362	150,12	92,24	71,91
Vydavatelství, tisk a nahrané nosiče	15 952	1,03	13 697	1,03	2 255	116,46	93,45	99,98
Koks, rafinérské ropné výrobky a jaderná paliva	12 977	0,84	15 032	1,13	-2 055	86,33	88,41	88,62
Uhlí, lignit, rašelina	12 185	0,79	10 969	0,82	1 216	111,09	97,99	96,92
Usně, brašnářské a sedlářské výrobky, obuv	8 358	0,54	6 044	0,45	2 314	138,29	89,46	89,78
Produkty lesnictví a těžba dřeva	4 556	0,29	3 996	0,30	560	114,01	99,93	99,90
Rekreační, kulturní a sportovní činnosti	4 014	0,26	3 345	0,25	669	120,00	92,96	93,44
Tabákové výrobky	2 786	0,18	1 274	0,10	1 512	218,68	98,76	91,20
Ostatní nerostné suroviny	1 625	0,10	1 712	0,13	-87	94,92	82,61	84,79
Služby v oblasti výpočetní techniky	1 475	0,10	1 869	0,14	-394	78,92	85,96	85,62
Ropa, zemní plyn a bitumenní horniny	1 409	0,09	769	0,06	640	183,22	100,00	100,00
Ryby a ostatní produkty vodního prostředí	623	0,04	552	0,04	71	112,86	96,89	95,50
Ostatní podnikatelské služby	52	0,00	60	0,00	-8	86,67	36,88	53,10
Rudy ostatních kovů	17	0,00	11	0,00	6	154,55	94,44	91,67
Celkem	1 549 761	100,00	1 332 032	100,00	217 729	116,35	85,36	85,68

Zdroj: www.czso.cz, propočty autorů

SOUHRN

Z výsledků zahraničního obchodu České republiky za roky 2006 a 2007 zpracovaných podle jednotlivých zemí EU pomocí ukazatele obrát je zřejmé, jak významné jsou statistické údaje získané z Intrastatu a Extrastatu pro komparaci úrovně vzájemného obchodu. Ukázalo se, že pro intenzitu obchodních vztahů není dostatečný výpočet pomocí vertikální analýzy z absolutních hodnot, pro různou úroveň ekonomické síly příslušné země. Proto je nezbytné použít společný ukazatel, kterým je jeden obyvatel příslušného státu a České republiky; přepočtené výsledky komparovat a tím získat objektivní pohled na dosaženou vzájemnou úroveň obchodu. Zjišťujeme, že hodnota odeslaného zboží do SRN v přepočtu na obyvatele ČR činila v roce 2007 74 184 Kč a hodnota přijatého zboží 64 650 Kč. Bylo to 39,96 % z celkové hodnoty vyvezeného zboží. Variační rozpětí u odeslaného zboží představuje částku 763 188 763 Kč, u přijatého zboží 665 517 710 Kč. Rozdíl mezi těmito ukazateli je 97 671 053 Kč (12,79 %). Vypovídací schopnost tohoto ukazatele je v tom, že přijetí zboží má menší variabilitu v porovnání se zbožím odeslaným. Podíl v procentech přijatého zboží na zbožím odeslaném ukazuje na významnost krytí přijatého zboží zbožím odeslaným. Ze zjištěných údajů je zřejmé, že větší hodnota přijatého zboží než odeslaného je u států Irska, Lucemburska, Malty, Nizozemska a Rakouska. Ukazuje na nezbytnost provedení podrobné analýzy komoditní struktury odeslaného zboží a tím získání přehledu o dalších možnostech zapojení České republiky do obchodu se státy Evropské unie.

Výsledky ukázaly, že ze třicetitří komodit byla všechna ropa a zemní plyn odeslána do zemí EU, zatímco nejmenší podíl (36,88 %) byl odeslán u ostatních podnikatelských služeb. Následují ostatní nekovové minerální výrobky (71,03 %), elektřina, plyn, tepelná energie ze 74,69 %. Pro zlepšení obchodní bilance bude nezbytné provést podrobné analýzy dalších možností prodeje potravinářského zboží a produktů zemědělství a myslivosti, což jsou naše tradiční exportní výrobky.

Dynamika exportu zahraničního obchodu za roky 2006 a 2007 vykazuje příznivé výsledky zjištěné pomocí indexní metody, až na koks, rafinérské ropné výrobky a jaderná paliva, ostatní nerostné suroviny, služby v oblasti výpočetní techniky. U těchto komodit hodnota exportu v roce 2007 byla nižší než v roce 2006.

Získané výsledky zahraničního obchodu České republiky v letech 2006 a 2007 a použité metody k výpočtu příslušných hodnot budou využívány ve cvičeních a seminářích v předmětech *Obchodní operace* v rámci inovace učebních osnov. Umožní studentům získat přehled o úrovni vzájemných obchodních vztahů jako nezbytných předpokladů k přípravě na pozice po skončení studia na Provozně ekonomické fakultě MZU v Brně.

Příspěvek pojednává o významu Intrastatu a Eurostatu pro vzájemný obchod se zbožím mezi státy Unie a třetími zeměmi. Seznamuje s významem statických údajů pro všechny právní formy obchodních společností, nadnárodních společností, veřejnoprávní instituce a podniky služeb. Upozorňuje, že přijetím České republiky za řádného člena EU došlo ke změně terminologie v zahraničním obchodě. Pro pohyb zboží mezi státy EU se používá název odeslání a přijetí, zatímco tradiční terminologie export – import se nadále používá pro zahraniční obchod se třetími zeměmi.

Příspěvek přibližuje právní předpisy obsahující pokyny pro vykazování statistických údajů, zejména Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 638/2004, doplněné o Nařízení Komise (ES) č. 1980/2004 a vyhlášku Českého statistického úřadu ze dne 18. května 2005. Na retrospektivním pohledu ukazuje na vývoj právních norem i význam citovaného nařízení pro zjišťování a vykazování statistických dat. Uvádí, že statistické údaje jsou nezbytné k poznání průběhu integrace vnitřního trhu, tvorbu zemědělské politiky a přijímání antidumpingových opatření. Seznamuje s organizací statistiky v Evropské unii. Upozorňuje, že do statistického systému jsou začleněny také země Island, Norsko a Lichtenštejnsko.

Na výsledcích zahraničního obchodu v roce 2007 se ukazuje zapojení České republiky do vzájemného obchodu se zeměmi EU, na jejichž trhy bylo odesláno 85,22 % celkové hodnoty vyvezeného zboží, což v přepočtu na jednoho obyvatele ČR představuje částku 194 056 Kč. V témže roce se ze států EU bylo přijato 69,90 % zboží v přepočtu na jednoho obyvatele 162 021 Kč. Naším nejvýznamnějším obchodním partnerem je Německo, s nímž jsme dosáhli obrát 1 429 986 Kč. Podle zbožíové nomenklatury nejvyšší podíl byl vyvezen u motorových vozidel (18,25 %) a strojů a zařízení (11,90 %).

K výpočtu byla použita metoda vertikální a horizontální analýzy. Autoři dospěli k závěru, že pouze tyto metody jsou pro posouzení dynamiky vzájemných obchodních vztahů nedostatečné. Celkové hodnoty je nutno přepočítávat na srovnatelný ukazatel, kterým je jeden obyvatel příslušné země.

intrakomunitární obchod, vývoz, dovoz, statistická hodnota, zahraniční obchod, právní předpisy

SUMMARY

Results of foreign trade of the Czech Republic in 2006 and 2007 elaborated according to the particular countries of the European Union based on the indicator “turnover” show, the importance of statisti-

cal data acquired from Intrastat and Extrastat for comparison of the level of mutual trade. They show that for intensity of trade relations, the calculation based on vertical analysis from absolute values is not sufficient, because of the different level of economic power of a particular country. Therefore it is necessary to use a common indicator, which would be relation to an inhabitant of a particular country and Czech Republic. Recalculated data can be compared and an objective evaluation can be done based on the reached level of mutual trade. We find out that the value of the goods sent to Germany calculated per inhabitant of the CR was CZK 74 184 in 2007, and the value of received goods was CZK 64 650, which is 39.96 % of the value of the goods exported. Variation span in goods sent represents the value of CZK 763 188 763, and CZK 665 517 710 in goods received. The difference between these two values is CZK 97 671 053 (12.79 %). Predication of this indicator is that received goods have a lower variability compared with the goods sent. Percentage share of the goods received on the goods sent shows the importance of coverage of the received goods by the goods sent. Acquired data show, that value of goods received overreached the value of goods sent in cases of Ireland, Luxembourg, Malta, Netherlands, and Austria. It shows the necessity of elaboration of a detailed analysis of commodity structure of goods sent, and thus acquiring an overview of other possibilities of involvement of Czech Republic into the trade with the countries of European Union.

Results showed that of thirty commodities oil and natural gas was all sent to the EU countries, whereas the lowest share (36.88 %) was sent in other entrepreneurial services. There follow the products like other non-metal mineral products (71.03 %), electricity, gas, heat with 74.69 %. For an improvement of trade balance it will be necessary to elaborate a detailed analysis of other possibilities of sales of food products and products of agriculture and forestry, which are our traditional export products.

Dynamics of export within the foreign trade in 2006 and 2007 shows positive results acquired with the help of index method, with the exception of coke, refinery oil products and grain fuels, other mineral raw materials, services in the field of computing. In these commodities, the value of export in 2007 was lower than in 2006.

Acquired results of the foreign trade of the Czech Republic in 2006 and 2007 and applied methods of calculation of particular values will be used in seminars and practical sessions of the subject Trade operations within innovation of teaching syllabi. They will enable students to acquire an overview of the level of mutual trade relations as necessary premises for preparation for jobs after graduation at Faculty of Business and Economics.

LITERATURA

- HINDLS, R., HRONOVÁ, S., SEGER, J., 2002: *Statistika pro ekonomy*. 2. dopl. vyd. Praha: Grada Publishing, 415 s. ISBN 80-86419-30-4.
- KADEŘÁBKOVÁ, A., 2007: *Politická ekonomie – technologická náročnost a zahraniční investice v konkurenční výhodě ČR*, č. 3. VŠE Praha: Economia, s. 362. ISSN 0032-3233.
- MINAŘÍK, B., 2000: *Statistika I*, Brno: MZLU, 98 s. ISBN 80-7157-421-X.
- Euroskop* [on-line]. [cit. 29. 2. 2008]. Dostupné na <<http://www.euroskop.cz/admin/gallery/30/dcc6092c3cae>>.
- Mezinárodní statistické instituce a orgány* [on-line]. ČSÚ, [cit. 29. 02. 2008]. Dostupné na <www.czso.cz/csu>.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 638/2004 o statistice Společenství obchodu se zbožím mezi členskými státy* [on-line]. [cit. 29. 02. 2008]. Dostupné na <http://zippus.cz/files/638-2004_041210.pdf>.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady o statistice Společenství týkající se zahraničního obchodu se třetími zeměmi a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1172/95, důvodová zpráva* [on-line]. [cit. 15. 02. 2008]. Dostupné na <<http://209.85.135.104/search?q=cache:ijjKLyDaps8J:eur-lex.europa.cz>>.
- Nařízení Komise (ES) č. 1982/2004 ze dne 18. listopadu 2004, kterým se provádí nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) [on-line]. [cit. 29.02.2008]. Dostupné na <<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:343:0003:0019:CS:PDF>>.*
- Nařízení Komise (ES) č. 1915/2005 ze dne 24. listopadu 2005, kterým se mění nařízení (ES) č. 1982/2004, pokud jde o zjednodušení zaznamenávání množství a údajů o zvláštních pohybech zboží.*
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 638/2004 ze dne 31. března 2004, o statistice Společenství obchodu se zbožím mezi členskými státy a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 3390/91.*
- Český statistický úřad a Generální ředitelství cel, 2008: *Příručka pro Intrastat CZ 2008*. Praha.
- Vyhláška ze dne 18. května 2005 o statistice vyvážení a dovážení zboží a způsobu sdělování údajů o obchodu mezi Českou republikou a ostatními členskými státy Evropských společenství* [on-line]. [cit. 29. 02. 2008]. Dostupné na <<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?zdroj=sb05201&cd=76&typ=r>>.

Adresa

Ing. Radmila Presová, Doc. JUDr. Ing. Oldřich Tvrdoň, CSc., Andrea Živělová, Ústav marketingu a obchodu, Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Zemědělská 1, 613 00 Brno, Česká republika, e-mail: radkapr@centrum, tvrdon@mendelu.cz, xzivelov@node.mendelu.cz.